

Biblioteksplan 2023 – 2027 Härnösands kommun

Dokumentnamn	Biblioteksplan 2023 – 2027 Härnösands kommun	Dokumenttyp Plan		
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige	Datum 2023-06-19	Diarienummer 2023-00069	
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelseförvaltningen	Version 1.0	Senast reviderad 2023-06-19	Giltig t o m 2027-12-31
Dokumentinformation	Tillväxtavdelningen			
Dokumentet gäller för	Härnösands bibliotek inkl. Ramviks och Viksjö bibliotek samt kommunens skolbibliotek			
Annan information				

Innehåll

1	Härnösands kommun och biblioteksplanen	3
1.1	Bibliotekslagen	3
1.2	Vision och målbild	3
2	Folkbibliotek	5
2.1	Demokrati och delaktighet.....	5
2.1.1	Bibliotekets fokusområden under planperioden:	6
2.2	Läsfrämjande och bildning.....	6
2.2.1	Bibliotekets fokusområden under planperioden:	8
2.3	Tillgänglighet och likvärdighet	8
2.3.1	Bibliotekets fokusområden under planperioden	9
2.4	Genomförande och uppföljning.....	10
3	Skolbiblioteksplan för Härnösands kommun	11
3.1	Nationella målsättningar för skolbibliotek	11
3.2	Härnösands kommuns skolbibliotek.....	11
3.2.1	Roller och ansvar	11
3.2.2	Målsättningar.....	12
3.3	Uppföljning	12
4	Styrdokument	13
5	Bilaga: Källor med länkar	14

1 Härnösands kommun och biblioteksplanen

1.1 Bibliotekslagen

I Bibliotekslagen (2013:801) fastställs i 6 § att varje kommun ska ha folkbibliotek och i 10 § finns en hänvisning till skollagen (2010:800) som föreskriver att alla elever på grundskolenivå ska ha tillgång till skolbibliotek.

17 § anger att kommuner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. I planen ska den biblioteksverksamhet som kommunen bedriver som huvudman ingå. För Härnösand gäller det folkbiblioteket i Sambiblioteket och närbiblioteken i Ramvik och Viksjö, samt skolbiblioteken. Kungliga biblioteket har ett särskilt uppdrag att följa upp biblioteksplanernas användning och innehåll.

Biblioteksplanen för Härnösand 2019 - 2022 antogs våren 2019 och är nu delvis omarbetad i enlighet med reviderade styrdokument och omvärldens utveckling. Planen avser att gälla från 2023 efter att ha antagits av Kommunfullmäktige. Processen med framtagandet av biblioteksplanen har skett i dialoger med bibliotekspersonal, användare och förvaltningar i kommunen. Skolbiblioteksplanen är framtagen av Skolförvaltningen.

Biblioteksväsendet i landet behöver utvecklas, förnyas och förstärkas och Kungliga biblioteket fick i uppdrag att ta fram underlag för en nationell biblioteksstrategi. Under våren 2022 presenterade regeringen Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022 - 2025. Strategin tydliggör de utmaningar som biblioteksväsendet står inför idag och de utvecklingsbehov som finns. Fokuserade områden som regeringen ser som särskilt viktiga för bibliotekens kvalitet och utveckling är ett biblioteksväsende som är tillgängligt och relevant för alla och ett biblioteksväsende som bidrar till och följer samhällets utveckling.

1.2 Vision och målbild

Härnösand - bygger en hållbar framtid (2023)

Tillsammans för ett starkt och hållbart Härnösand med plats för fler (2024-2027)

Härnösands bibliotek stärker kommunens vision om Härnösand som en inkluderande och hållbar mötesplats där människor har jämställda och jämlika villkor för delaktighet och gemenskap. Genom biblioteket erbjuds människor ökad livskvalitet jämsides med uppkoppling mot omvärlden både i centralorten och på landsbygden. Biblioteket finns tillgängligt både fysiskt och digitalt och ger människor stor valfrihet och möjlighet att ta del av litteratur, information och kultur i olika format utifrån sina egna behov. I enlighet med den övergripande strategiska målbilden som tagits fram i kommunens reviderade Tillväxtstrategi: Mitt Härnösand 2040 bidrar biblioteket till att erbjuda en attraktiv, kreativ och företagsam livsmiljö. De kvantitativa målen med befolkningstillväxt och fler arbetstillfällen uppnås tillsammans genom samverkan inom och utanför kommunen.

Kommunens hållbarhetsarbete är långt framframskridet och innehållet i Agenda 2030 anger flera områden där biblioteket bidrar med viktiga delar

till den sociala hållbarheten: utbildning, folkbildning, jämställdhetsarbete, mänskliga rättigheter, trygga mötesplatser, främjande av folkhälsan.

I Härnösands kommuns Kulturprogram definieras att Härnösand betraktar kultur som hållbar utveckling. Kulturen är en självklarhet för att kommunen ska uppnå sina målbilder inför framtiden. Härnösands bibliotek arbetar för en hållbar samhällsutveckling, främst genom att erbjuda möjligheter till ökad delaktighet och tillgänglighet, men också genom tillgång till kvalitetssäkrad information. Det görs genom bredd i utbudet från ung till gammal och att finnas där människor är. Bibliotekspersonalens kompetens och omvärldsbevakning är viktiga faktorer som används för att arbeta processinriktat med tjänstedesign, inbjuda till delaktighet och utgå från användarnas behov.

2 Folkbibliotek

Härnösands biblioteksplan utgår från 2 § (ändamålsparagrafen) i bibliotekslagen:

”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.”

Biblioteksplanen fokuserar på de tre begreppen demokrati, bildning och tillgänglighet som utgör bibliotekets övergripande målområden.

Kärnan i bibliotekets uppdrag är att tillgängliggöra och visa på vägar till litteratur, kunskap och information i olika former. All verksamhet på Härnösands bibliotek ska vara kopplad till detta grundläggande uppdrag.

Bibliotekslagen tydliggör att bibliotek ska finnas till för alla och betonar att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna samt personer som har annat modersmål än svenska. Dessa fyra grupper utgör bibliotekets prioriterade grupper och får särskilt riktade insatser.

Härnösands bibliotek är klassat som samhällsviktig verksamhet. Vid en kris och krigssituation kan rykten, falska nyheter och propaganda mötas av biblioteket som har en viktig roll för oberoende informationsförmedling som en del av civilt försvar. Biblioteket har hög trovärdighet, bred tillgänglighet samt har i uppdrag att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

2.1 Demokrati och delaktighet

”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.”

I UNESCO:s folkbiblioteksmanifest betonas att ”samhällelig och personlig utveckling är grundläggande mänskliga värden” och att ”demokratin är beroende av fullgod utbildning samt fri och oberoende tillgång till kunskap, tankar, kultur och information”.

Grunden i en demokrati bygger på medbestämmande och delaktighet. Det innebär att alla ska ges förutsättningar att kunna förstå och ta del av samhällslivet och möjlighet att påverka sin egen situation. Genom bibliotekets arbete med läsfrämjande och digital delaktighet ökar individens kunskap, insikter och egenmakt. Biblioteket uppmuntrar människor till strävan efter fördjupning, personlig utveckling och att på olika sätt ta del av det demokratiska samtalet.

Härnösands bibliotek har en viktig roll som neutral förmedlare av kunskap och kravlös mötesplats för diskussioner. Biblioteket är en arena för demokrati och står upp för mänskliga rättigheter, yttrandefrihet, allas lika värde och ett inkluderande samhälle. Bibliotekets aktiviteter är alla olika sätt att bygga och stärka litteratur- och kunskapsförmedling som bibliotekets

kärnvärde. Genom bibliotekets samverkan i kommunen, med lokalsamhället och föreningslivet skapas delaktighet, effektivitet och ett mervärde för alla. Sedan 2021 finns Europa Direkt Härnösand i bibliotekets lokaler för att sprida information om Europeiska unionen och ge människor möjlighet att delta i samtal om unionens framtid.

Kommunfullmäktige antog 2017 Program för demokrati och inflytande. Ett prioriterat område är ungdomars inflytande och påverkansmöjligheter. Ungdomsdemokrati handlar om att bygga social hållbarhet genom att stärka ungas möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter, förbättra ungas levnadsvillkor, makt att forma sina liv och deras inflytande över samhällsutvecklingen. FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) är sedan januari 2020 svensk lag, vilket stärker kommunens arbete med barn och unga. Härnösands bibliotek arbetar aktivt med Barnkonventionen genom barnrättsombud, barns delaktighet och spridning av kunskap om konventionen och barnets bästa.

I 7 § i Bibliotekslagen anges att ”biblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur digital teknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet”.

Vårt demokratiska samhälle bygger på att vi har välinformerade, engagerade, reflekterande, kompetenta och medvetna medborgare. Allt fler aktiviteter och diskussioner i samhället sker digitalt och medie- och informationskunnighet är en nödvändig kompetens för människor i alla åldrar. Teknik- och medieanvändning förändras ständigt och är ett område i kontinuerlig utveckling.

MIK (medie- och informationskunnighet) handlar om att var och en ska kunna analysera och kritiskt värdera information, bilda sig åsikter och göra sin röst hörd. Då skapas också förutsättningar för att förstå och respektera andras åsikter. Det finns en risk för klyftor, klasskillnader och digitalt utanförskap bland dem som saknar möjlighet att vara delaktiga och på ett likvärdigt sätt kunna ta del av samhällets service.

Härnösands bibliotek ska verka för den digitala utvecklingen i samhället genom att stimulera, väcka nyfikenhet och utbilda människor i det digitala. Digidelcenter på biblioteket är en tillgänglig och bemannad plats dit alla invånare kan komma för att utan kostnad få tillgång till teknik och hjälp samt kunskap kring digitala frågor. Det är en nod för kommunal kompetens och medborgarservice med fokus på digital delaktighet. Verksamheten erbjuds av biblioteksanställda och samverkanspartners med angränsande uppdrag.

2.1.1 Bibliotekets fokusområden under planperioden

- Biblioteket som aktör i lokalsamhället
- Barn och ungas delaktighet och inflytande
- Biblioteket som nav för digitalt lärande och skapande med Digidelcenter som motor

2.2 Läsfrämjande och bildning

”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.”

I bibliotekens uppdrag ligger att främja litteraturens ställning och intresset för bildning och upplysning. Läsförståelse är grunden för utbildning och bildning. Litteratur ska här förstås i en vid bemärkelse som innefattar olika genrer och tekniska format. Breda kunskaper är en förutsättning för att förstå information, sätta den i ett sammanhang och kunna sortera ut falsk information. Bildning skapar underlag för diskussioner och öppenhet för meningsutbyte och möjliga förändringar. Bildning är nödvändig för en fungerande demokrati och biblioteket har en viktig roll i det livslånga lärandet.

I de nationella målen för litteratur- och läsfrämjande står det att ”Alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.”

7 § ”Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.”

Det läsfrämjande arbetet på Härnösands bibliotek riktar sig till både barn och vuxna och handlar i huvudsak om att motivera till läsning, skapa läslust och inspiration till läsupplevelser, men även förbättrad läsförståelse genom fördjupning och att tillhandahålla olika typer av medier för att passa så många som möjligt.

Medievanorna under 2000-talet befinner sig i förändring och det har konsekvenser för hur och vad läsarna väljer i de nya digitala bokformaten. Den digitala teknologins inverkan på litteratur och läsning visar sig också genom hur digitala miljöer utgör nya arenor och plattformar där läsare kan mötas och dela med sig av sina läsupplevelser tillsammans med andra.

Bibliotekslagen betonar i 8 § att ”folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning.”

Det är skolans och lärarnas uppdrag att elever lär sig läsa. Bibliotekets roll är att med litteraturens hjälp väcka lusten att läsa och lära. Biblioteken i Härnösands kommun erbjuder en bred kulturell upplevelse för barn och unga med läsprojekt, muntligt berättande, drama, musik och rörelse samt skaparverkstäder och barnteater.

Bokstart är en nationell satsning genom Kulturrådet som vänder sig till små barn och vuxna i deras närhet. Bokstart uppmuntrar till att läsa högt, sjunga, rimma och ramsa för att stimulera barnets språk och läsförmåga. I Härnösands kommun började Bokstart som ett projekt 2019 och biblioteket har utvecklat ett samarbete med barnhälsovården, förskolor och annan pedagogisk omsorg. Sedan 2022 är Bokstart en integrerad del av bibliotekets verksamhet. Målet är att satsningen på läsupplevelser ska följa barn och ungdomar genom skolåren och utveckla ett stöd och en trygghet i läsningen och skapa grunden för aktiv läsning hos dem som vuxna. För barnen är tillgång och närhet till böcker samt vuxna som läsande förebilder helt avgörande.

Begreppet läsning måste breddas då det nu går att läsa både med ögon och öron och fingrar, både fysiskt och digitalt och i många olika kanaler. Bibliotekets uppgift är att sprida information och kunskap om olika sätt att läsa då detta ger människor möjlighet att kunna ta del av en text utifrån sina

behov och på det sätt som passar dem bäst. Litteratur kan också ta sig olika uttryck i konstformer som bild, och teater och eget skapande.

All läsning innebär en upplevelse och möjlighet till fördjupning och personlig utveckling. Härnösands bibliotek har stor betydelse som inspirationskälla och inkluderande mötesplats. Här ges möjlighet till nya kunskaper och samtal med andra om böcker, läsning, olika kulturer och miljöer, upplevelser, erfarenheter och värderingar.

2.2.1 Bibliotekets fokusområden under planperioden

- Kvalitetssäkra läsfrämjande insatser och metoder utifrån ett hållbart arbetssätt
- Inspirera till läsande och lärande

2.3 Tillgänglighet och likvärdighet

”Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.”

Biblioteksservice ska finnas tillgängligt för alla som besöker, bor eller arbetar i Härnösands kommun oavsett bakgrund eller förutsättningar. Biblioteksverksamheten ska eftersträva likvärdighet och finnas där människor är. Det innebär att biblioteket även måste verka utanför den fysiska bibliotekslokalen för att nå de användare som inte har möjlighet att besöka ett bibliotek eller kan använda det digitala biblioteket. Detta är särskilt viktigt för kommunens äldre invånare som kan få hjälp genom Boken kommer. Då kommunen består av många mindre samhällen arbetar Härnösands bibliotek också aktivt med utveckling av biblioteksservice på landsbygden, genom popup med bokbilen, bokdepositioner, bokholkar och mer öppna bibliotekslokaler. Biblioteket kan här fungera som mötesplats i byn och inspirera till olika samarbeten.

Härnösands bibliotek ska informera om och tillgängliggöra hela bibliotekets verksamhet. Till stöd för arbetet med att marknadsföra biblioteket till befintliga och nya grupper av användare finns bibliotekets Kommunikationsriktlinjer. Biblioteket ska förmedla en positiv och trovärdig bild av biblioteket som nav för kunskap, lärande, information, kultur, möten och inspiration och där personalen har hög kompetens.

Härnösands bibliotek är ett rum öppet för alla och verksamheten ska därför ha ett användarperspektiv på allt som görs. Att fokusera på användarens upplevelse görs genom ett gott värdskap, ett bra bemötande och möjlighet till dialoger. Vi lär oss genom att testa tillsammans i en tillåtande miljö. Rummet inbjuder till eftertanke, reflektion och eget skapande. Biblioteket ska vara en attraktiv miljö som skapar trygghet.

Biblioteken ska enligt 4 § ”ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning.” Särskild uppmärksamhet ska också enligt 5 § ägnas ”åt de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska.” Dessa tillhör bibliotekets prioriterade grupper.

Demokrati handlar om alla människors lika värde och rättigheter och om möjligheten att vara med och påverka. Kunskap måste därför finnas tillgänglig för alla utifrån varje individs förutsättningar och behov så att alla kan delta i samhället på sina egna villkor. Tillgänglighetsarbetet på Härnösands bibliotek handlar om att erbjuda anpassade medier,

tillgänglighetsanpassade lokaler, en tillgänglig webb och inkluderande aktiviteter. Arbetet finns beskrivet i Riktlinjer för ökad tillgänglighet. Biblioteket har stor betydelse för människor som saknar möjligheter att själva införskaffa, hitta eller tillgodogöra sig information. Personalen ska vara uppmärksam på tillgängligheten i alla delar av biblioteksverksamheten och tas med i planering från början.

Enligt 6 § ska biblioteken ”vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.” Inköpen av media i alla tekniska format ska göras med speciell hänsyn till de prioriterade grupperna och med särskild satsning på barn och unga. På barnavdelningen finns Äppelhyllan som är till för barn med funktionsnedsättningar, för deras anhöriga, pedagoger och andra som möter barnen i deras vardag. Här finns olika former av litteratur för och om unga med funktionsnedsättning. All hantering av media görs utifrån befintliga Medieriktlinjer för Härnösands bibliotek. Ett rikt och varierat utbud är grunden för att kunna visa på olika åsikter och ge människor möjlighet att själva bilda sig en uppfattning i aktuella frågor. Delar av inköpen görs på efterfrågan av kommuninvånare.

I Härnösands kommun finns många människor med bakgrund i andra länder och biblioteket är en mötesplats som visar på en väg in i det svenska samhället genom litteratur på lättläst svenska och svenska för nybörjare. För att underlätta integration för personer med annat modersmål än svenska finns även litteratur på många olika språk. Bestämmelsen om att särskild uppmärksamhet ska ägnas alla med annat modersmål än svenska omfattar även det svenska teckenspråket.

De nationella minoriteterna i Sverige är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. De nationella minoritetsspråken ska främjas och skyddas samtidigt som kulturen ska utvecklas och bevaras. De nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska finns representerade i Härnösands bibliotek. Biblioteket är sedan hösten 2020 Romsk läsambassad. Syftet är att främja romsk inkludering genom att arbeta med läsfrämjande insatser, synliggörande och kunskapspridning. Arbetet innefattar nu även andra nationella minoriteter.

I 14 § och 15 § betonas vikten av att biblioteken i landet ska samverka och ställa litteratur till varandras förfogande genom fjärrlån för att så många som möjligt ska få fri och jämlik tillgång till bibliotekens samlingar. Användaren behöver biblioteken som en samlad resurs. Regionbibliotek Västernorrland eftersträvar att genom samverkan vara ett stöd för länets bibliotek och bidra till en jämlik biblioteksverksamhet för regionens invånare. Stödet sker genom gemensamma satsningar på utbildningar, läsfrämjande, stärkande av demokratin och kunskapsdelning och förtydligas i Regional biblioteksplan för Västernorrland 2023 - 2026.

2.3.1 Bibliotekets fokusområden under planperioden

- Finnas där människor är
- Verka för utveckling av regional samverkan
- Samverka med andra kommunala verksamheter

2.4 Genomförande och uppföljning

Biblioteksplanen beskriver den strategiska inriktningen för folk- och skolbiblioteken under en femårsperiod 2023 - 2027. Samhällsutvecklingen och den tekniska utvecklingen går snabbt. Revidering av biblioteksplanen görs vid behov under planperioden. Biblioteksplanen ska följas upp och utvärderas vid periodens slut.

Biblioteksplanen för folkbiblioteket består av tre målområden: demokrati och delaktighet, läsfrämjande och bildning, tillgänglighet och likvärdighet. Dessa bryts ner i olika fokusområden som biblioteket prioriterar att satsa på under planperioden. Fokusområdena används i verksamheten som grund för olika aktiviteter och satsningar och kan vara under kortare eller längre perioder. Framtagande, förutsättningar och utvärdering av insatserna görs löpande under planperioden, av bibliotekets personal och bibliotekschefen.

3 Skolbiblioteksplan för Härnösands kommun

3.1 Nationella målsättningar för skolbibliotek

Enligt skollagen (SFS 2010:800) 2 kap. 36 § ska eleverna i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ha tillgång till skolbibliotek. Detta gäller alla elever oavsett om de går i en kommunal eller en fristående skola.

Skolinspektionen anger att följande krav ska vara uppfyllda för att eleverna ska ha tillgång till skolbibliotek:

- Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen.
- Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier.
- Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning

Lagstiftning om nationella minoritetsspråk, Nationella mål för läsfrämjande och Barnkonventionen stärker barn och elevers rättigheter. Detta innebär att alla elever oavsett bakgrund och utifrån sina förutsättningar skall ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.

3.2 Härnösands kommuns skolbibliotek

Skolbibliotekets syfte ska vara att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. Detta innebär att elever i Härnösands kommun skall ha tillgång till skolbibliotek som omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier. Skolbiblioteket kan se olika ut vid olika enheter beroende på enhetens storlek, antal elever, närhet till andra bibliotek och elevsammansättning.

Skolbiblioteken skall vara en del av det pedagogiska arbetet och användas för att stärka elevers läskunnighet, medie- och informationskunnighet. Skolbiblioteket skall ses som en resurs som genomsyrar hela skolans verksamhet men det fysiska rummet är även viktigt för att erbjuda studiero, trivsel i möten mellan elever samt stimulera till läsning. Skolbiblioteket skall fungera som kompensatoriskt men även ge möjligheter till elever i behov av större utmaningar.

Skolbibliotekets verksamhet skall erbjuda aktiviteter såsom bokprat, undervisning i informationssök och boksamtal. Vidare skall Skolbiblioteken som resurs bidra till elevers bildning i ett större perspektiv, utifrån möten med kultur tillsammans med aktiviteter inom ramen för Kulturtrappan.

3.2.1 Roller och ansvar

Rektor säkerställer att:

- skolbibliotekets pedagogiska funktion är integrerad på skolan samt styrs och följs upp i dialog med skolbibliotekspersonal och i skolans systematiska kvalitetsarbete
- elever har tillgång till skolbibliotek med ett medieutbud anpassat för elevgruppen
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.
- skolbibliotekspersonal har relevant kompetens för uppdraget och möjlighet till kompetensutveckling
- skolbiblioteksmiljön är ändamålsenlig, tillgänglig, inkluderande, lugn och trygg samt har plats för samtal och studier.

Undervisande lärare säkerställer att:

- bibliotekets resurser används i undervisningen utifrån elevers bakgrund, behov och förutsättningar
- samarbete sker inom enheten, med biblioteksansvarig och med andra aktörer för att stimulera elever till läsning.

Biblioteksansvarig säkerställer att:

- böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier överensstämmer med elevernas behov.
- skolbiblioteksmiljön är ändamålsenlig, tillgänglig, inkluderande, lugn och trygg samt har plats för samtal och studier.

Biblioteksansvarig kan vara en roll med avsatt tid för att bemanna skolbiblioteket eller flera personer med uppdrag att representera en del av utbildningen.

3.2.2 Målsättningar

Målsättningar för perioden är att

- rektor har kunskap om uppdraget, organiserar och fördelar resurser, ansvar och mandat samt genomförande av kompetensutveckling,
- biblioteksansvarig och lärare har förutsättningar för att genomföra uppdraget.
- samverkan sker med kommunbibliotek och andra aktörer.

3.3 Uppföljning

Skolbiblioteksplanen följs upp som en del i enhetens och förvaltningens systematiska kvalitetsarbete.

4 Styrdokument

Bibliotekslagen (2013:801) betonar bibliotekens betydelse för det demokratiska samhällets utveckling. Bibliotekslagen knyter därmed an till hur bibliotekens grundläggande uppdrag uttryckts i internationella sammanhang, som till exempel IFLA:s och Unesco:s olika biblioteksmanifest. Till grund för Härnösands biblioteksplan ligger förutom Bibliotekslagen också flera FN-konventioner.

Artikel 19 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna är grunden för all biblioteksverksamhet som vilar på en demokratisk grund. Artikeln betonar att var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet och rätt att få ta del av andras meningar.

I FN:s barnkonvention manifesteras alla barns lika rättigheter och värde, rätt att uttrycka sig, bli lyssnade till och utvecklas. Barnets bästa ska vara i centrum när beslut om barn fattas. Särskilt viktigt att uppmärksamma i bibliotekssammanhang är varje barns rätt till yttrandefrihet, tankefrihet, religionsfrihet och föreningsfrihet samt rätt att uttrycka sin mening och få sin åsikt beaktad.

I FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning erkänns betydelsen av tillgång till den fysiska, sociala, ekonomiska och kulturella miljön samt till utbildning, information och kommunikation för fullt åtnjutande av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Regeringsformen (1974:152) 1 kap 2 §, om den offentliga maktens utövande, innehåller formuleringar som ska säkra allas lika värde och viktiga riktlinjer för hur det allmänna ska verka för demokrati, mänskliga rättigheter och kulturell välfärd.

Även Diskrimineringslagen (2008:567) ligger till grund för arbetet vid Härnösands bibliotek. Lagen syftar till att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

I början av 2021 presenterades den statliga utredningen Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3) 24. Utredningen visar att det finns stor potential till förbättring när det gäller hur biblioteksplanen i en kommun kan vara styrande för skolbiblioteksverksamheten. Utredningen menar att en biblioteksplan som är kopplad till skolans systematiska kvalitetsarbete kan spela stor roll för analys och utveckling av skolbiblioteksverksamheten. Slutsatsen blir att skolbiblioteksplanen även fortsatt bör vara en del av den kommunala biblioteksplanen.

5 Bilaga: Källor med länkar

Barnkonventionen (2018:1197). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197

Bibliotekslagen (2013:801). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801

Diskrimineringslagen (2008:567). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/07/Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf>

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (Ds 2008:23).
<https://www.regeringen.se/contentassets/0b52fa83450445aebbf88827ec3eeeb8/fns-konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning-ds-200823>

Härnösands kommun, Kulturprogram.
<https://harnosand.se/download/18.5a08909c17c294a1cd319050/1632835437909/Kulturprogram%20-%202021-09-27.pdf>

Härnösands kommun, Program för demokrati och inflytande.
<https://harnosand.se/download/18.580e43d7163221b2781b73f6/1525422801772/Program%20f%C3%B6r%20demokrati%20och%20inflytande%20i%20H%C3%A4rn%C3%B6sands%20kommun%20-%20med%20bilagor.pdf>

Härnösands kommun, Tillväxtstrategi.
<https://harnosand.se/download/18.fcae12b17a1e921ef3b7aca/1624452521246/Tillvaxtstrategi%20Mitt%20Harnosand%202024.pdf>

Nationell biblioteksstrategi, Strategi för ett starkt biblioteksväsende.
<https://www.kb.se/download/18.2dd50321183eebadf40832/1666677483654/strategi-for-ett-starkt-biblioteksvasende-20222025.pdf>

Nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724).
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2009724-om-nationella-minoriteter-och_sfs-2009-724

Nationella mål för litteratur- och läsfrämjande, Läsa för livet.
<https://data.riksdagen.se/fil/BDB08BDD-221D-4375-9EBC-A71DA9D790AA>

Regeringsformen (1974:152). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kungorelse-1974152-om-beslutad-ny-regeringsform_sfs-1974-152

Regional biblioteksplan för Västernorrland 2023-2026, Remissversion.
<https://www.rvn.se/globalassets/rvn/regional-utveckling/kultur-konst-och-bibliotek/regionbibliotek-vasternorrland/biblioteksplan-2023-2026-vasternorrland---remissversion.pdf>

Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3).

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2021/01/sou-20213/>

Skollagen (2010:800). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

Språklagen (2009:600). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/spraklag-2009600_sfs-2009-600

Sveriges genomförande av Agenda 2030 (Skr. 2021/22:247).

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2022/05/skr.-202122247/>

UNESCO:s folkbiblioteksmanifest. <http://u4614432.fsdata.se/wp-content/uploads/2013/08/Unescos-folkbiblioteksmanifest-Nr-2-1995.pdf>